

БЕКІТЕМІН
БК төрайымы
М. Бекмухамбет
2024 г.

Алматы қаласы ҚДСБ ШЖҚ
«№8 Қалалық емхана» КМҚ медицина
қызметкерлерінің корпоративтік этика
кодексі

2024 жыл

Медициналық ұйым атауы Құрылымдық бөлімшенің атауы		Алматы қаласы ҚДСБ ШЖҚ «№8 Қалалық емхана» КМК Пациенттерді қолдау және ішкі сараптама қызметі
СОШ атауы		Алматы қаласы ҚДСБ ШЖҚ «№8 Қалалық емхана» КМК медицина қызметкерлерінің корпоративтік этика кодексі
Әзірлегендер:	Бекітілді	Ж.Б.Жиенбаева
1.Байқау кеңесі	Бекіту күні	10.04.2024ж.
2.Директор орынбасарының м.а.	Келісілді	Г.Т.Байчулакова
3.Бөлімше меңгерушілері	Келісу күні	10.04.2024ж.
4.Бас мейіргер	Орындауға жауаптылар	Этикалық комиссия мүшелері
5. Заңгер	Қолданысқа енді	10.04.2024ж.
6.Кәсіподақ комитеті	Шараның орындалуына жауапты қызметкер	Алматы қаласы ҚДСБ ШЖҚ «№8 Қалалық емхана» КМК барлық медицина қызметкерлері

**Алматы қаласы ҚДСБ ШЖҚ
«№8 Қалалық емхана» КМК
медицина қызметкерлерінің корпоративтік этика кодексі**

- 1 бөлім.** Жалпы ережелер
- 2 бөлім.** Этикалық нормалар және кәсіби этика
- 3 бөлім.** Кодекстің қолданылу шегі және оны бұзғаны үшін жауапкершілік
- 4 бөлім.** Медицина қызметкері мен пациенттің қарым-қатынасы
- 5 бөлім.** Дәрігерлерге арналған айрықша этикалық ережелер
- 6 бөлім.** Мейіргерлерге арналған айрықша этикалық ережелер
- 7 бөлім.** Әлеуметтік қызметкерлерге арналған айрықша этикалық ережелер

Алматы қаласы ҚДСБ ШЖҚ «№8 Қалалық емхана» КМК медицина қызметкерінің кәсіби этика кодексі (бұдан әрі-Кодекс) кәсіби медициналық қызметті жүзеге асыру кезінде медицина қызметкерінің этика нормалары мен мінез-құлық қағидаттарының жиынтығын айқындайтын құжат болып табылады.

**Алматы қаласы ҚДСБ ШЖҚ
«№8 Қалалық емхана» КМК
медицина қызметкерлерінің корпоративтік этика кодексі**

1 бөлім. Жалпы ережелер

- 2 бөлім. Этикалық нормалар және кәсіби этика**
3 бөлім. Кодекстің қолданылу шегі және оны бұзғаны үшін жауапкершілік
4 бөлім. Медицина қызметкері мен пациенттің қарым-қатынасы
5 бөлім. Дәрігерлерге арналған айрықша этикалық ережелер
6 бөлім. Мейіргерлерге арналған айрықша этикалық ережелер
7 бөлім. Әлеуметтік қызметкерлерге арналған айрықша этикалық ережелер

Алматы қаласы ҚДСБ ШЖҚ «№8 Қалалық емхана» КМК медицина қызметкерінің кәсіби этика кодексі (бұдан әрі-Кодекс) кәсіби медициналық қызметті жүзеге асыру кезінде медицина қызметкерінің этика нормалары мен мінез-құлық қағидаттарының жиынтығын айқындайтын құжат болып табылады.

Осы Кодекс медицина қызметкерлерінің, қоғам мен пациенттің арасындағы қатынастарды айқындайды және жеке адамның және жалпы қоғамның құқықтарын, қадір-қасиетін, денсаулығын қамтамасыз етуге бағытталған, сондай-ақ медицина қызметкерінің өз қызметі үшін қоғам алдындағы жоғары моральдық жауапкершілігін айқындайды.

1 БӨЛІМ. ЖАЛПЫ ЕРЕЖЕЛЕР

1 бап. «Медицина қызметкері» ұғымы

Осы Кодексте медицина қызметкері деп жоғары немесе арнаулы орта медициналық білімі бар, медициналық қызметтер көрсету, медициналық-әлеуметтік қызметтер көрсететін профилактикалық іс-шаралар жүргізу саласында жұмыс істейтін және Алматы қ.ҚДСБ ШЖҚ «№8 Қалалық емхана» КМК-да жұмыс істейтін мамандар түсініледі.

2 бап. Емханадағы медицина қызметкерінің кәсіби қызметінің мақсаты

Медицина қызметкерінің кәсіби қызметінің мақсаты – денсаулықты сақтау, адамдардың денсаулығын қалыптастыру, сақтау және нығайту бойынша іс-шаралар өткізу, өмірді сақтау, диагностикалық, профилактикалық, оналту және паллиативтік медициналық көмектің барлық түрлерін сапалы көрсету.

3 бап. Емхананың медицина қызметкерінің қызмет принциптері

Өз қызметінде медицина қызметкері Қазақстан Республикасының заңнамасын, азаматтардың денсаулық сақтау мен медициналық көмекке құқықтары бөлінісінде, дәрігер антын, гуманизм мен мейірімділік қағидаттарын басшылыққа алады.

Медицина қызметкері өзінің біліктілігі мен құзыреттілігіне, азаматтардың денсаулығын қорғау ісіне, оларға көрсетілетін көмектің сапасын барынша жоғары деңгейде қамтамасыз етуге барлық күш-жігерін жұмсауға тиіс.

Медицина қызметкері жынысына, жасына, нәсіліне және ұлтына, тұрғылықты жеріне (төтенше жағдайларда), оның әлеуметтік мәртебесіне, діни және саяси сенімдеріне, сондай-ақ өзге де медициналық емес факторларға қарамастан кез келген адамға медициналық көмек көрсетуге міндетті.

Медицина қызметкері өзінің кәсіби білімі мен дағдыларын, машықтарын мен эрудициясын үнемі жетілдіріп отыруы тиіс.

Медицина қызметкері қолда бар ресурстар шегінде өзінің біліктілігіне, лауазымдық нұсқаулықтарына және қызметтік міндеттеріне сәйкес сапалы және қауіпсіз медициналық көмекті қамтамасыз етуге, оның ішінде моральдық жағынан да жауапты болады.

Медицина қызметкерінің моральдық міндеті – медициналық қоғамдастық қатарының тазалығын сақтау, әріптестерінің қателіктерін де, өз қателіктерін де бейтарап талдау. Абыройсыз және қабілетсіз әріптестердің, сондай-ақ пациенттердің денсаулығына зиян келтіретін әртүрлі кәсіпқой емес адамдардың тәжірибесіне кедергі жасау.

Медицина қызметкерінің қоғамдағы ролін ескере отырып, ол қоғамдық іс-шараларға, әсіресе салауатты өмір салтын насихаттайтын іс-шараларға қолдау көрсетіп, қатысуы керек.

4 бап. Медицина қызметкерінің жол берілмейтін әрекеттері

Медицина қызметкерінің білімі мен жағдайын теріс пайдалану оның кәсіби қызметіне сәйкес келмейді.

Медицина қызметкерінің құқығы жоқ:

1. Өз білімі мен мүмкіндіктерін адамгершілікке жатпайтын мақсаттарда пайдалануға;
2. Жеткілікті негіздерсіз медициналық шараларды қолдануға немесе көмекке мұқтаж адамдарға бас тартуға;
3. Пациентті жазалау мақсатында, сондай-ақ үшінші тұлғалардың мүддесі үшін медициналық ықпал ету әдістерін қолдануға;
4. Науқасқа өзінің философиялық, діни және саяси көзқарастарын таңуға;
5. Науқасқа қасақана да, немқұрайлылықпен де физикалық, моральдық немесе материалдық зиян келтіруге және осындай зиян келтіретін үшінші тұлғалардың әрекеттеріне немқұрайлы қарауға.

Медицина қызметкерінің жеке көзқарасы және басқа да кәсіби емес себептер диагностика мен емдеу процесіне әсер етпеуі керек.

Наразылықтың ұйымдастырушылық нысандарына қатыса отырып, медицина қызметкері оның бақылауындағы пациенттерге қажетті медициналық көмекті қамтамасыз ету міндетінен босатылмайды.

Пациенттің ұсынылатын ақылы медициналық қызметтерден бас тартуы Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тегін медициналық көмектің кепілдік берілген көлемі шеңберінде оған тегін берілетін медициналық көмектің сапасы мен қолжетімділігінің нашарлауына, түрлері мен көлемдерінің азаюына себеп бола алмайды.

Пациенттер мен пациенттердің сыйлықтары өте орынсыз, өйткені олар сыйлықтар бермейтін немесе қабылдамайтын пациенттерге аз қамқорлық

көрсететіндей әсер қалдыруы мүмкін. Сыйлықтар қызмет көрсету үшін берілмеуі немесе алынбауы керек. Қолма-қол ақша немесе бағалы сыйлықтар түрінде сыйлықтар алуға тыйым салынады.

Медицина қызметкерінің өз жағдайын, пациенттің эмоционалдық және психикалық жай-күйін пайдалана отырып, онымен мүлтік мәмілелер жасауға, оның еңбегін жеке мақсатта пайдалануға, сондай-ақ бопсалау мен паракорлықпен айналысуға құқығы жоқ.

Медицина қызметкері емделушіге емдеу курсы тағайындау кезінде пайдаланылатын дәрілік препараттар, медициналық бұйымдар туралы анық емес, толық емес немесе бұрмаланған ақпаратты беруге, оның ішінде пациенттен бағасы неғұрлым төмен дәрілік препараттардың, медициналық бұйымдардың болуы туралы ақпаратты жасыруға құқылы емес.

Медицина қызметкері дәрілік препараттарды дайындаушы фирмалар мен таратушылардан олар ұсынатын дәрі-дәрмектерді тағайындағаны үшін көтермелеулерді қабылдамауға, медициналық ұйымның аумағында компанияның логотипі немесе дәрілік препараттың, медициналық бұйымның сауда атауы бар заттарды пайдалануға тиіс.

Лауазымдық міндеттерін орындау кезінде медицина қызметкері байсалды болуы керек және оларға тұрақты тәуелділікті тудыратын кез-келген құралдардың әсерінде болмауы керек.

5 бап. Кәсіби тәуелсіздік

Медицина қызметкерінің құқығы – өзінің кәсіби тәуелсіздігін сақтау. Жаңа туған нәрестелер мен қарттарға, әскери қызметшілер мен бейбіт тұрғындарға, жоғары дәрежелі басшыларға және қамауда отырған адамдарға медициналық көмек көрсете отырып, медицина қызметкері кәсіби шешім үшін барлық жауапкершілікті өз мойнына алады, сондықтан әкімшілік, пациенттер немесе басқа адамдар тарапынан кез келген қысым әрекеттерін қабылдамауға міндетті.

Медицина қызметкері, егер ол Қазақстан Республикасының заңнамасына, әдеп қағидаттарына, кәсіби борышына қайшы келетін әрекеттерді талап етсе, кез келген жеке немесе заңды тұлғамен ынтымақтастықтан бас тартуға тиіс.

Сараптамаларға, консилиумдарға, комиссияларға, консультацияларға және т.б. қатыса отырып, медицина қызметкері өз ұстанымы туралы нақты және ашық мәлімдеуге, өз көзқарасын қорғауға, ал оған қысым жасалған жағдайда — құқықтық және қоғамдық қорғауға жүгінуге міндетті.

2 БӨЛІМ. ЭТИКА НОРМАЛАРЫ ЖӘНЕ КӘСІБИ ЭТИКА

6 бап. Науқастың ар-намысы мен қадір-қасиетін құрметтеу.

Медицина қызметкері науқастың ар-намысы мен қадір-қасиетін құрметтеуі керек, оған және оның жақындарына мұқият қарап, шыдамдылық танытуы керек. Науқасқа дөрекі және адамгершілікке жатпайтын көзқарас танытуға, оның адамдық қадір-қасиетін қорлауға, сондай-ақ пациенттердің кез келгеніне артықшылық көрсетуге немесе медицина қызметкерінің артықшылығын немесе ұнатпауын білдіруге жол берілмеуі керек.

7 бап. Медициналық көмек көрсету шарттары.
Медицина қызметкері пациенттің еркіндігі мен қадір-қасиетінің мүмкін болатын ең аз қысымы жағдайында медициналық көмек көрсетуі тиіс.

8 бап. Мүдделер қақтығысы.
Егер пациент-қоғам, пациент-отбасы және т.б. сияқты мүдделер қақтығысы туындаса, медицина қызметкері пациенттің мүдделеріне артықшылық беруі керек, егер оларды жүзеге асыру пациенттің өзіне немесе айналасындағыларға тікелей зиян келтірмесе.

9 бап. Медициналық құпия.
Пациент медицина қызметкерінің барлық медициналық және өзіне сеніп тапсырылған жеке ақпаратын құпия ұстайтынына сенуге құқылы.

Медицина қызметкері пациенттің немесе оның заңды өкілінің рұқсатынсыз медициналық көмекке жүгіну фактісін қоса алғанда, тексеру және емдеу барысында алынған мәліметтерді жария етуге құқылы емес.

Медицина қызметкері медициналық құпияны ашуға кедергі келтіретін шараларды қабылдауы керек.

Науқастың қайтыс болуы медициналық құпияны сақтау міндетінен босатпайды. Медициналық құпияны жария етуге Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген жағдайларда жол беріледі:

1. Науқастың жазбаша келісімі бойынша;
2. Өзінің жағдайына байланысты өз еркін білдіре алмайтын азаматты тексеру және емдеу мақсатында;
3. Жұқпалы аурулардың, жаппай уланудың және зақымданудың таралу қаупі болғанда;
4. Анықтау және тергеу органдарының және соттың сұрау салуы бойынша тергеу жүргізуге немесе сот талқылауына байланысты;
5. Кәмелетке толмағанға оның ата-анасын немесе заңды өкілдерін хабардар ету үшін көмек көрсетілген жағдайда;
6. Азаматтың денсаулығына зиян құқыққа қайшы әрекеттер нәтижесінде келтірілді деп пайымдауға негіздер болған кезде;
7. Республикалық атқарушы биліктің уәкілетті органы бекітетін әскери-дәрігерлік сараптама туралы Ережеде белгіленген тәртіппен әскери-дәрігерлік сараптама жүргізу мақсатында.

10 бап. Өлім аузында жатқан науқасты моральдық қолдауы.

Медицина қызметкері өліп аузында жатқан адамның қайғы-қасіретін барлық қол жетімді және заңды түрде жеңілдетуге міндетті. Медицина қызметкері пациентке оның қалауы бойынша кез келген діни конфессия министрінің рухани қолдауын пайдалану құқығына кепілдік беруге міндетті.

Медицина қызметкері эвтаназияға жүгінбеуі керек, сонымен қатар оны орындауға басқа адамдарды тартуы керек.

11 бап. Медицина қызметкерінің таңдауы.

Медицина қызметкерінің өзінің одан әрі емделуін басқа маманға сеніп тапсыруға шешім қабылдаған пациентке кедергі жасауға құқығы жоқ.

Медицина қызметкері пациентпен жұмыс істеуден бас тарта алады, оны келесі жағдайларда басқа маманға жібереді:

- егер өзін жеткілікті құзыретті сезінбесе, тиісті көмек көрсету үшін қажетті техникалық мүмкіндіктері жоқ болса;

- егер медициналық көмектің бұл түрі маманның адамгершілік қағидаттарына қайшы келсе;

- егер емделу және тексеру тұрғысынан пациентпен немесе оның туыстарымен қайшылықтар болса.

Науқас емделуге немесе басқа медициналық мекемеге тексерілуге өмірге қауіп төнген жағдайда және басқа медициналық мекеме оны қабылдауға дайын болған жағдайда ғана жіберілуі мүмкін.

12 бап. Медициналық қызметте рұқсат етілген емдеу және диагностика әдістері.

Медицина қызметкері заңда белгіленген тәртіппен қолдануға рұқсат етілген профилактика, диагностика, емдеу әдістерін, медициналық технологияларды, дәрілік заттарды, иммунобиологиялық препараттарды және дезинфекциялық құралдарды ғана пайдалануға құқылы.

13 бап. Пациенттердің сыйлықтары және өндіруші фирмалардың ынталандырулары.

Медицина қызметкерлері дәрі-дәрмектерді дайындаушы фирмалар мен таратушылардан пациенттеріне олар ұсынатын дәрі-дәрмектерді тағайындағаны үшін көтермелеуді қабылдамауы керек.

Пациенттер мен пациенттердің сыйлықтары өте орынсыз, өйткені олар сыйлықтар бермейтін немесе қабылдамайтын пациенттерге аз қамқорлық көрсететіндей әсер қалдыруы мүмкін. Сыйлықтар қызмет көрсету үшін берілмеуі немесе алынбауы керек. Қолма-қол ақша немесе бағалы сыйлықтар түрінде сыйлықтар алуға тыйым салынады. Медицина қызметкерлерінің еңбек немесе қызметтік міндеттерін атқаруына байланысты сыйлықтар алуға жол берілмейді.

3 БӨЛІМ. КОДЕКСТІҢ ҚОЛДАНЫЛУ ШЕГІ ЖӘНЕ ОНЫ БҰЗҒАНЫ ҮШІН ЖАУАПҚЕРШІЛІК

14 бап. Кодекстің қолданылу шектері

Осы кодекс Алматы қ.ҚДСБ ШЖҚ «№8 Қалалық емхана» КМК барлық құрылымдық бөлімшелерінің шегінде қолданылады және барлық медицина қызметкерлері үшін міндетті күші бар.

15 бап. Кәсіби этиканы бұзғаны үшін жауапкершілік дәрежесі

Кәсіптік этиканы бұзғаны үшін жауапкершілік дәрежесін емхананың бірінші басшысының комиссия отырысына қатыса отырып, Алматы қ.ҚДСБ ШЖҚ «№8 Қалалық емхана» КМК медициналық қызметтер сапасын басқару кеңесі жанынан құрылған Медициналық этика жөніндегі комиссия айқындайды. Егер этика нормаларын бұзу бір мезгілде құқықтық нормаларды қозғайтын болса, медицина қызметкері Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес жауапты болады.

8 бап. «Этика кодексін» бұзғаны үшін жауапкершілік.

Медицина қызметкерлерінің «Этика кодексін» бұзғаны үшін жауапкершілік дәрежесін Алматы қ. ҚДСБ ШЖҚ «№8 Қалалық емхана» КМК медициналық қызметтердің сапасын басқару кеңесі жанынан құрылған Медициналық этика жөніндегі комиссия емхананың бірінші басшысының комиссия отырысына қатысуымен келесі түрде айқындайды:

1. ескертулер;
2. сөгіс;
3. қатаң сөгіс.

17 бап. Осы Кодекстің жекелеген ережелерін қайта қарау және түсіндіру

Осы Кодекстің жекелеген ережелерін қайта қарауды және түсіндіруді Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрлігі жанындағы Медициналық этика жөніндегі комиссияның және Қазақстан Республикасы Ұлттық дәрігерлер қауымдастығының ұсыныстарын ескере отырып, Алматы қ.ҚДСБ ШЖҚ «№8 Қалалық емхана» КМК медициналық қызметтердің сапасын басқару жөніндегі кеңестің жанынан құрылған Медициналық әдеп жөніндегі комиссия жүзеге асырады.

Нақты жағдайларда Кодекстің белгілі бір ережелері түсініксіз және түсіндіруге жататын деп анықталуы мүмкін. Осыған тап болған комиссия өзінің түсіндірмесін этикалық комитеттің немесе конференцияның шешімімен рәсімдейді. Түсіндіру этикалық кодекске қосымша ретінде бекітілгеннен кейін заңды күшке ие болады.

18 бап. Медицина қызметкерлерінің моральдық жауапкершілік дәрежесін анықтау

Медицина қызметкерлерінің азаматтар мен жалпы қоғам алдындағы өз қызметі үшін моральдық жауаптылық дәрежесі «Халық денсаулығы және денсаулық сақтау

жүйесі туралы» Қазақстан Республикасы Кодексімен (Қазақстан Республикасы медицина және фармацевтика қызметкерлерінің Ар-намыс кодексі) айқындалады.

19 бап. Медицина қызметкерлерінің еңбек қатынастары

1. Алматы қ.ҚДСБ ШЖҚ «№8 Қалалық емхана» КМК қызметкерлерінің еңбек қатынастары Қазақстан Республикасының еңбек заңнамасымен реттеледі.

2. Алматы қ.ҚДСБ «№8 Қалалық емхана» ШЖҚ КМК қызметкерлерінің еңбегіне ақы төлеу Қазақстан Республикасының еңбек заңнамасында белгіленген тәртіппен жүзеге асырылады.

3. Құрылымдық бөлімшелердің менгерушілері мен директор орынбасарларын қызметке тағайындауды және қызметтен босатуды емхананың бірінші басшысы қызметтен босату туралы жеке өтініші немесе бұйрығы бойынша жүзеге асырады.

4 БӨЛІМ. МЕДИЦИНА ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРІНІҢ ӨЗАРА ҚАРЫМ-ҚАТЫНАСЫ

20 бап. Әріптестер арасындағы қарым-қатынас.

Медицина қызметкерлері арасындағы қарым-қатынас пациенттің мүдделерін өзара құрметтеуге, сенімге және сақтауға негізделуі керек. Әріптестермен қарым-қатынаста медицина қызметкері адал, әділ, мейірімді, әдепті, әріптестерінің білімі мен тәжірибесіне құрметпен қарауы керек, сондай-ақ өз тәжірибесі мен білімін жас мамандарға беруге дайын болуы керек.

21 бап. Бағынысты медицина қызметкерлеріне басшылық жасау.

Кәсіби құзыреттілігі жоғары және адамгершілігі жоғары қызметкер бағынысты медицина қызметкерлерін басқаруы керек.

22 бап. Әріптестерге қатысты сын.

Әріптестерге қатысты сын дәлелді және қорлаушы болмауы керек. Кәсіби іс-әрекеттер бірақ әріптестердің жеке басы емес сынға ұшырайды. Әріптестердің беделін түсіру арқылы өз беделіңізді нығайтуға тырысуға жол берілмейді. Медицина қызметкерінің пациенттер мен олардың туыстарының қатысуымен әріптестері мен олардың жұмысы туралы жағымсыз сөздер айтуға құқығы жоқ. Әрбір медицина қызметкері өзінің күнделікті жұмысына объективті және өзін-өзі сыни көзқарасты қолдануы керек.

23 бап. Қарым-қатынастың этикалық нормасы.

Медицина қызметкерлерінің өзара қарым-қатынасының этикалық нормасы толеранттылық пен өзара сыйластық болып табылады. Бұл жалпы істің мүдделерін талап етеді, ұжымның алдында тұрған міндеттердің орындалуы осыған байланысты. Сіз өз қызметкерлеріңіздің жеке ерекшеліктеріне шыдамды болуыңыз керек.

24 бап. Медициналық қызметкердің ескертулерге реакциясы.

Дәрігерлер мен аға әріптестердің ескертулеріне іс жүзінде жауап беріп, тұрақты түрде орындау керек. Ақсақалдардың жұмыстағы ескертулеріне ақылға қонымды төзімділіктің болмауы, шамадан тыс менмендік, шамадан тыс мақтаныш, пайдалы кеңесті тыңдағысы келмеу медицина қызметкерінің жалпы мәдениетінің төмендігінің көрсеткіштері, адамгершілік тәрбиесінің жеткіліксіздігінің нәтижесі болып табылады.

25 бап. Өзара алмастыруға және өзара көмекке дайын болу.

Өзара құрмет пен мейірімділік медицина қызметкеріне ұжымда өз орнын табуға, істің мүдделері талап еткен кезде өзара алмастыруға дайын болуға, жауапкершілік, жолдастық және өзара көмек сезімін дамытуға көмектеседі.

26 бап. Лауазымдық нұсқаулықтарды орындау

Әрбір медицина қызметкері лауазымдық нұсқаулықтың талаптарын жақсы білуі және орындауы керек. Бұл жұмыстағы кемшіліктердің ықтималдығын азайтады, әртүрлі медицина қызметкерлерінің бірдей міндеттерді қайталау мүмкіндігін азайтады. Әрбір медицина қызметкерінің адал жұмысынан ұжымның жалпы табысы қалыптасады.

27 бап. Өз кінәсі мен жұмыстағы кемшіліктері үшін жауапкершілік.

Жеке медицина қызметкерлерінің өз кінәсі мен жұмысындағы олқылықтарын басқа адамдарға беруге тырысуы немесе басқа медицина қызметкерлерін дәрігерлер тағайындаған емнің дұрыс истігі мен қисынсыздығы үшін айыптауы қатты айыптауға лайық. Жіберілген қателіктерді талдау және жалпылау олардың алдын алу және одан әрі болдырмау мақсатында ғана жүргізіледі. Медициналық қателіктерді талқылау науқассыз жүргізілуі керек және бұқаралық ақпарат құралдарын (газеттер, журналдар, радио, теледидар, сайт, әлеуметтік желілер, қабырға газеті, санбюллетень және т.б.) пайдалана отырып жарияланбауы керек.

28 бап. Алматы қ. ҚДСБ «№8 Қалалық емхана» ШЖҚ КМК-да тазалықты, тәртіпті және іскерлік ритмді сақтау үшін жауапкершілік.

Барлық медицина қызметкерлері емханада тазалық пен тәртіпті сақтауға, бүкіл ұжымның жұмысында іскерлік ритмді сақтауға міндетті. Барлығы науқастарды емдеу үшін ең қолайлы жағдай жасауға бағынуы керек.

29 бап. Медициналық құжаттаманы жүргізу үшін жауапкершілік.

Барлық медицина қызметкерлері медициналық құжаттаманы ұқыпты ұстауға және оның сақталуын қамтамасыз етуге міндетті.

30 бап. Еңбек тәртібі және еңбекті ұйымдастыру.

Алматы қ.ҚДСБ «№8 Қалалық емхана» ШЖҚ КМК медицина қызметкерлері емхана әкімшілігі бекіткен еңбек тәртібі мен ішкі тәртіпті сақтауға міндетті.

Алматы қ.ҚДСБ «№8 Қалалық емхана» ШЖҚ КМК-нің әрбір медицина қызметкері емхана қызметінің ішкі тәртібі бойынша Медициналық қызметтердің сапасын басқару жөніндегі кеңесті талқылауға өз ұсыныстарын шығаруға құқылы.

Алматы қ.ҚДСБ «№8 Қалалық емхана» ШЖҚ КМК медицина қызметкерінің еңбегін ұйымдастыру әрбір қызметкердің нақты белгіленген жұмыс көлеміне сәйкес келуі тиіс.

31 бап. Медициналық деонтология.

Алматы қ.ҚДСБ «№8 Қалалық емхана» ШЖҚ КМК медицина қызметкерлері орындайтын жұмыстарына қарамастан (емдеу, диагностикалық, профилактикалық, медициналық-әлеуметтік және т.б.) медициналық этикаға және адамгершіліктің негізгі қағидаттарын сақтау талаптарына сәйкес келетін медициналық деонтологияны сақтауға міндетті.

5 БӨЛІМ. ДӘРІГЕРЛЕРГЕ АРНАЛҒАН АЙРЫҚША ЭТИКАЛЫҚ ЕРЕЖЕЛЕР

Гуманизм мен мейірімділік қағидаттарын, азаматтардың денсаулық сақтау мен медициналық көмекке құқығы бөлігінде Қазақстан Республикасының заңнамасын басшылыққа ала отырып, емхананың медициналық қызметіндегі дәрігердің айқындаушы рөлін және дәрігердің пациентпен қарым-қатынасының ерекше сипатын ескере отырып, кодексте осы қатынастарды дәрігерлік әдеп нормаларымен реттеу тетіктері енгізілген.

Алматы қ.ҚДСБ «№8 Қалалық емхана» ШЖҚ КМК әрбір дәрігері өзінің дәрігерлік қызметі үшін әріптестері мен пациентінің алдында моральдық жауаптылықта болады.

Дәрігердің міндеті-денсаулықты сақтау және адамның жеке басы мен қадір-қасиетін терең құрметтеу. Медициналық қызмет жоғары этикалық, моральдық және деонтологиялық принциптерге негізделуі керек. Бұл талаптар адам қайтыс болғаннан кейін де өзгеріссіз қалады.

32 бап. Дәрігер және қоғам.

Дәрігер Алматы қ.ҚДСБ «№8 Қалалық емхана» ШЖҚ КМК-ға бекітілген денсаулық сақтау ісіне, оның ішінде медицина және гигиена мәселелері бойынша ағартушылық қызметті жүзеге асыра отырып, барлық заңды тәсілдермен жәрдемдесуге тиіс.

Дәрігер адамдарды азаптау кезінде қатыса алмайды. Дәрігер қатыгездіктің немесе адамның қадір-қасиетін қорлаудың кез-келген түрін көрсетпеуі немесе назардан тыс қалдырмауы керек.

Дәрігер науқастың ар-намысы мен қадір-қасиетін құрметтеуі керек. Науқасқа дерекі және адамгершілікке жатпайтын көзқарас, оның адамдық қадір-қасиетін қорлау, сондай-ақ пациенттердің кез келгеніне артықшылық көрсету немесе дәрігердің артықшылығын немесе ұнатпауын білдіру орынсыз.

33 бап. Дәрігер және оның жеке көзқарастары мен сенімдері
Дәрігер пациентке өзінің философиялық, діни және саяси көзқарастарын таңуға құқылы емес. Дәрігердің жеке көзқарасы және басқа да кәсіби емес себептер пациентке әсер етпеуі керек.

34 бап. Дәрігердің өз әрекеттері үшін жауапкершілігі
Әр дәрігер өз шешімдері мен әрекеттеріне жауап береді. Дәрігер науқас адамның отбасылық және жеке өміріне кәсіби негіздерсіз араласпауы керек. Азаматтардың өмірі мен денсаулығын қамтамасыз ету мүддесінде дәрігер алдын алу және емдеу мақсатында оккульттік сипаттағы әдістер мен құралдарды насихаттамауы және қолданбауы тиіс.

35 бап. Дәрігер және пациент
Дәрігер пациенттің жынысына, жасына, нәсіліне және ұлтына, оның әлеуметтік мәртебесі мен материалдық жағдайына, дініне, қоғамда әртүрлі беделге ие науқастардың саяси көзқарастарына қарамастан емдеу-диагностикалық іс-шаралардың барлық кешенін адал орындауға міндетті.

Дәрігер науқастың ар-намысы мен қадір-қасиетін құрметтеуі керек және емдеу кезінде оның жеке басының барлық ерекшеліктерін ескеруі керек; науқасты денсаулық жағдайына қамқорлық жасауға шақыруға; оның жеке өміріне және құпиялылық құқығына құрметпен қарау қажет.

Дәрігер науқас адамның отбасылық және жеке өміріне кәсіби негіздерсіз араласпауы керек.

Дәрігер өзінің одан әрі емделуін басқа дәрігерге сеніп тапсыруға шешім қабылдаған пациентке кедергі жасауға құқығы жоқ.

Дәрігер пациентпен қарым-қатынасты өзара сенім мен өзара жауапкершілік негізінде құруы керек. Денсаулық жағдайы туралы объективті ақпаратты дәрігер пациентке мейірімділікпен ұсынуы тиіс; медициналық іс-қимыл жоспарын ықтимал асқынулар мен қолайсыз нәтижелерді жасырмай, қолданыстағы тексеру және емдеу әдістерінің артықшылықтары мен кемшіліктерін қоса алғанда, қолжетімді нысанда түсіндіру керек. Дәрігер пациенттің алынған ақпаратқа қанағаттанғанына көз жеткізуі керек.

Егер пациенттің физикалық немесе психикалық жағдайы сенімді қарым-қатынас жасауға мүмкіндік бермесе, оларды оның заңды өкілімен орнату керек.

Дәрігер кез-келген жағдайда науқас адамның қайғы-қасіретін жеңілдетуге тырысуы керек; оны моральдық тұрғыдан қолдау және диагностикалық және емдік процедураларда негізсіз табандылықтан аулақ болуы тиіс.

Дәрігер өзінің жағдайын немесе пациенттің психикалық қабілетсіздігін пайдалана отырып, онымен мүліктік мәмілелер жасауға, оның жұмысын жеке

мақсатта пайдалануға, сондай-ақ бопсалау мен паракорлықпен айналысуға құқығы жоқ.

36 бап. Дәрігер және пациенттің ақпараттандырылған ерікті келісімі немесе бас тартуы

Пациенттің медициналық араласуға, оның әрбір нақты түріне ақпараттандырылған ерікті келісімі немесе бас тартуы Қазақстан Республикасының заңнамасына және нормативтік құжаттарға сәйкес жазбаша ресімделуге тиіс.

37 бап. Дәрігер және өлім аузында жатқан науқас

Дәрігер өлім аузында жатқан науқастың қайғы-қасіретін барлық қол жетімді және заңды түрде жеңілдетуге міндетті.

Дәрігерлерге эвтаназияны жүзеге асыруға (яғни, науқастың өлімін өтініші бойынша жеделдетуге) қандай да бір әрекеттермен (әрекетсіздікпен) немесе құралдармен, оның ішінде пациенттің өмірін қолдау жөніндегі жасанды іс-шараларды тоқтатуға тыйым салынады.

38 бап. Дәрігер және пациентке қатысты құқыққа қайшы әрекеттер анықталған кездегі оның әрекеттері

Егер дәрігер оны медициналық көмек көрсету үшін шақырған адамға құқыққа қайшы әрекеттер нәтижесінде зиян келтірілгенін түсінсе, ол ішкі істер органдарын Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасында белгіленген тәртіппен осындай пациентке шақыру фактісі туралы дереу хабардар етуге, сондай-ақ мүмкіндігінше азаматтардың құқықтарын қорғау құзыретіне кіретін өзге де органдарды хабардар етуге тиіс.

Қателік жіберген немесе емдеу процесінде күтпеген асқынуларды дамытқан кезде медицина қызметкері бұл туралы науқасты, тікелей басшыны хабардар етуге және зиянды салдарларды түзетуге бағытталған іс-қимылдарға дереу кірісуге міндетті.

Медициналық қызметкердің кәсіби міндеттерін дәрігер псевдоним атты қолданбай және ресми түрде берілген атақтарды, дәрежелерді, атақтарды көрсетпей-ақ өз тегімен ғана жүзеге асыра алады.

39 бап. Дәрігер және бала

Кәмелетке толмаған немесе қамқорлықтағы пациентке медициналық көмек көрсету кезінде дәрігер баланың ата-анасының немесе оның заңды өкілінің келісімін алуы керек.

Дәрігер баланың құқықтарын кез-келген заңды түрде қорғауы керек, егер басқалар оның денсаулығына қатысты мәселелерді жақсы түсінбейді немесе оны дұрыс қорғамайды деп санаса.

40 бап Дәрігер және көрсетілетін медициналық көмектің сапасы

Дәрігер сапалы, тиімді және қауіпсіз медициналық көмек көрсетуге міндетті. Дәрігер әртүрлі диагностикалық және емдік әдістердің артықшылықтарын, кемшіліктерін және салдарын ескеруі керек. Емханада қажетті жағдайлар мен

ресурстар болмаған жағдайда дәрігер пациентті тиісті медициналық мекемеге жіберуге міндетті.

41 бап. Дәрігер және диагностикалық және емдеу әдістерін таңдау
Заңда белгіленген тәртіппен дәрігер диагностикалық және емдік әдістерді таңдауда еркін. Дәрігер әртүрлі диагностикалық және емдік әдістердің артықшылықтарын, кемшіліктері мен салдарын ескере отырып, сапалы, тиімді және қауіпсіз медициналық көмек көрсетуге міндетті.

Диагностика мен емдеудің заманауи әдістерінің алуан түрлілігімен әрбір дәрігер негізделген тәуекел шегінде әрекет ете отырып, асқынулар мен жанама әсерлердің пайда болу қаупін азайту үшін медициналық көмек көрсетудің барынша қауіпсіздігін қамтамасыз етуге міндетті.

42 бап Дәрігер және дәрігерлік құпия
Дәрігердің құпиясы дәрігерге кәсіби борышын өтеу кезінде белгілі болған барлық нәрсеге қатысты. Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген жағдайларды қоспағанда, дәрігерлік құпияны құрайтын мәліметтерді пациенттің немесе оның заңды өкілінің рұқсатынсыз, оның ішінде адам қайтыс болғаннан кейін жария етуге жол берілмейді.

43 бап. Дәрігер және оның кәсіби қарыз принциптерін өзгертпеу құқығы
Дәрігердің ешбір жағдайда кәсіби борыш қағидаттарын өзгертпеу және жеке және заңды тұлғалардан этикалық қағидаттарға, кәсіби борышқа немесе заңға қайшы келетін іс-әрекеттерді талап ететін кез келген қысым әрекеттерін қабылдамауға құқылы.

44 бап. Дәрігер және оның кәсіби қызметіне қатысы бар заңнамалық актілерді сақтау.

Дәрігер ауруларды диагностикалау мен емдеудің қолданыстағы клиникалық хаттамаларын білуге және оларды клиникалық жағдайға және оның кәсіби тәжірибесіне байланысты сақтауға міндетті. Дәрігер өзінің кәсіби қызметіне қатысты барлық қолданыстағы заңдар мен кодекстерді білуі және сақтауы керек.

45 бап. Дәрігер және оның қызметтік мәртебесі
Дәрігер оның аты-жөнін, қызмет мәртебесін қалай қолданатынын бақылауы керек. Дәрігер өзінің жеке басына қатысты жарнаманың кез-келген түрінен бас тартуы керек.

Алматы қ.ҚДСБ «№8 Қалалық емхана» ШЖҚ КМК-да жұмыс істейтін дәрігер қоғамдағы емхананың медициналық қызметіне және дәрігер кәсібіне деген беделі мен құрметіне нұқсан келтіретін әрекеттерден бас тартуға міндетті.

46 бап. Дәрігер және салауатты өмір салтын насихаттау.
Дәрігер салауатты өмір салтын жеке мысалмен насихаттауы керек. Дәрігер салауатты өмір салтын насихаттау үшін өзіне қол жетімді барлық құралдарды: БАҚ (газеттер, журналдар, радио, теледидар, сұхбаттасулар және т.б.), «Интернет»

желісі (Интернет-сайттар, интернет-газеттер мен журналдар, форумдар және басқа да нысандар) арқылы пайдалануға құқылы. Мұндай жағдайларда дәрігер азаматтар мен медициналық қауымдастық алдында көрсетілген ақпарат құралдарындағы әрекеттері мен кеңестері үшін толық жауап береді.

47 бап Дәрігер және медициналық құжаттама

Дәрігерге жалған және негізсіз қорытындылар, еңбекке қабілеттілігін уақытша жоғалту парақтарын анықтамалар беруге тыйым салынады. Әрбір дәрігер пациенттердің амбулаториялық карталарын рәсімдеу, есептер жазу, кез келген басқа құжаттарды толтыру және қол қою кезінде шыншыл және ашық болуы керек.

48 бап. дәрігер және оның өз мүдделерін қорғау құқығы

Дәрігер өзінің құқықтары мен мүдделерін қорғауға құқылы. Еңбек қатынастары және әлеуметтік қамсыздандыру салаларындағы дәрігерлердің құқықтарын қорғау емхананың медицина қызметкерлерінің кәсіподақ комитетінің жәрдемдесуімен және медициналық кәсіптік коммерциялық емес ұйымдардың (Қазақстан дәрігерлерінің қауымдастығы, дәрігерлер алқасы және т.б.) жәрдемдесуімен жүзеге асырылады.

49 бап. Емхананың дәрігері мен дәрігерлік ұжымы, қала мен елдің дәрігерлік қоғамдастығы.

Дәрігерлер бір-біріне құрметпен және мейірімділікпен қарауы керек, өз тәжірибелері мен білімдерін жас мамандарға риясыз беруге дайын болуы керек.

Дәрігер елдегі дәрігерлік қоғамдастықты шоғырландыру үшін өзіне тәуелді барлық нәрсені жасауға, емханада медициналық қызмет көрсету сапасын жақсартуға бағытталған жұмысқа белсенді қатысуға, әріптестерінің ар-намысы мен қадір-қасиетін қорғауға міндетті. Дәрігерлер қиыншылықта бір-біріне көмектесуі керек.

Дәрігердің әріптестері мен олардың жұмысы туралы, сондай-ақ пациенттер мен олардың туыстарының қатысуымен көпшілік алдында жағымсыз сөздер айтуға құқығы жоқ. Әріптеске қатысты кәсіби ескертулер дәлелді, қорламайтын және науқастың мүдделерін қорғаумен анықталуы керек.

Бірнеше дәрігердің диагностикалық және емдеу процесіне қатысқан кезде олар алынған нәтижелер туралы бір-біріне хабарлауы керек. Науқастың хабардар болуы үшін әр дәрігер жеке жауап береді.

Дәрігерлер халықтың денсаулығын қорғауға және медициналық көмек көрсетуге қатысатын медициналық персоналға және өзге де кәсіп өкілдеріне құрметпен қарауға міндетті.

Кәсіби қиындықтар туындаған кезде дәрігер әріптестерінен көмек сұрауға, сондай-ақ оған жүгінген әріптестеріне көмек көрсетуге міндетті.

50 бап. Дәрігер және әріптестеріне қатысты сын

Әріптестерге қатысты сын дәлелді, мейірімді және қорлаушы болмауы керек. Кәсіби іс-әрекеттер сынға ұшырайды, бірақ әріптестердің жеке басы емес.

51 бап. Дәрігер және дипломнан кейінгі білім

Әрбір дәрігер өзінің медициналық білімі мен дағдыларын ұдайы жетілдіріп отыруы, тиісті деңгейде ұстап тұруға және құзыреттілік пен кәсібилік деңгейін жетілдіруге көмектесетін білім беру іс-шараларына ұдайы қатысуы тиіс. Дәрігердің Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген мерзімде тегін негізде үздіксіз медициналық білім беру жүйесінде біліктілігін арттыруға құқығы бар.

6 БӨЛІМ. МЕЙІРГЕРЛЕРГЕ АРНАЛҒАН АЙРЫҚША ЭТИКАЛЫҚ ЕРЕЖЕЛЕР

Емхана қызметіндегі мейіргер этикасының аса маңызды рөлін назарға ала отырып, Кодекске мейіргерлер үшін қоғамдағы мейіргер кәсібінің беделі мен беделін арттыруға ықпал ететін мейіргердің кәсіби қызметінің нақты моральдық бағдарларын қамтитын ерекше этикалық ережелер туралы баптар енгізілді.

52 бап. Жалпы ережелер

Мейіргердің кәсіби қызметінің этикалық негізі-адамгершілік пен мейірімділік. Мейіргердің кәсіби қызметінің маңызды міндеттері: емдеуші дәрігердің тағайындауларын кешенді орындау, үйде ауыр науқастарға күтім жасауды ұйымдастыру, оның ішінде туыстарына күтімнің негізгі принциптерін үйрету, пациенттердің қайғы-қасіретін жеңілдету; денсаулықты қалыптастыруға, сақтауға және нығайтуға және аурулардың алдын алуға жәрдемдесу.

53 бап. Өз кәсібіне деген құрмет

Мейіргер өз кәсібінің беделі мен беделін сақтауы керек. Ұқыптылық және жеке гигиена ережелерін сақтау-мейіргер тұлғасының ажырамас сапасы. Мейіргер стандарт стандарттарын сақтау, енгізу және жақсарту үшін жеке моральдық жауапкершілікке ие. Мейіргердің моральдық, экономикалық және кәсіби тәуелсіздігін қорғауға құқылы және міндетті. Мейіргер пациенттің сыйлықтары мен жағымды ұсыныстарынан бас тартуы керек, егер оның басқа пациенттермен салыстырғанда артықшылықты позицияға қол жеткізуге деген ұмтылысы болса. Мейіргердің мінез-құлқы салауатты өмір салтының үлгісі болуы керек.

54 бап Мейіргер және пациенттің сапалы медициналық көмекке құқығы.

Мейіргер әр адамның физикалық және психикалық денсаулығына және тегін медициналық көмектің кепілдік берілген көлемі шеңберінде тиісті медициналық көмек алуға ажырамас құқығын құрметтеуі керек. Мейіргер пациентке адамгершілік принциптері мен кәсіби стандарттарға сәйкес келетін сапалы медициналық көмек көрсетуге міндетті. Мейіргер пациент, әріптестер және қоғам алдындағы қызметі үшін моральдық жауапкершілікке ие. Мейіргердің кәсіби және этикалық міндеті-өз құзыретіне қарай оған мұқтаж кез келген адамға шұғыл медициналық көмек көрсету.

55 бап. Мейіргерлік қызметтің негізгі шарты-кәсіби құзыреттілік.

Мейіргер Қазақстан Республикасының Денсаулық сақтау министрлігі айқындайтын қызметтің кәсіби стандарттарын әрдайым сақтауға және қолдауға тиіс. Арнаулы білім мен дағдыларды үздіксіз жетілдіру, өзінің мәдени деңгейін

арттыру – мейіргердің алғашқы кәсіби борышы. Мейіргер пациенттің моральдық және құқықтық құқықтарына қатысты құзыретті болуы керек.

56 бап. Пациентке адамгершілікпен қарау, оның заңды құқықтарын құрметтеу.

Мейіргер бәрінен бұрын пациенттің өміріне жанашырлық пен құрмет көрсетуі керек. Мейіргер пациенттің азапты жеңілдету құқығын медициналық білімнің қазіргі деңгейіне мүмкіндік беретін дәрежеде құрметтеуге міндетті. Мейіргер адамдарға қатыгез және адамгершілікке жатпайтын қарым-қатынастың кез келген жағдайларына қатысуға құқылы емес. Мейіргер науқастың өз-өзіне қол жұмсауына ықпал етуге құқылы емес.

Мейіргер өз құзыреті шегінде Қазақстан Республикасының Халық денсаулығы және денсаулық сақтау жүйесі туралы кодексінде бекітілген пациенттің құқықтарын қамтамасыз етуге жауапты.

57 бап. Пациенттің адамдық қадір-қасиетін құрметтеу.

Мейіргер пациенттерге жасына немесе жынысына, аурудың сипатына, нәсіліне немесе ұлтына, діни немесе саяси сенімдеріне, әлеуметтік немесе материалдық жағдайына немесе басқа да айырмашылықтарына қарамастан Құзыретті көмек көрсетуге үнемі дайын болуы керек. Мейіргер күтімді жүзеге асыра отырып, пациенттің емдеуді жоспарлауға және жүргізуге қатысу құқығын құрметтеуі керек. Науқасқа тәқаппарлық, менсінбеу немесе қорлау көріністеріне жол берілмейді. Медбике пациентке өзінің моральдық, діни, саяси нанымдарын жүктеуге құқылы емес. Бірнеше пациентке медициналық көмек көрсету кезектілігін белгілеу кезінде мейіргер қандай да бір кемсітушілікті қоспағанда, тек медициналық өлшемшарттарды басшылыққа алуы тиіс. Медициналық көрсетілімдер бойынша пациенттің мінез-құлқын бақылауды талап ететін жағдайларда мейіргер пациенттің жеке өміріне араласуын тек кәсіби қажеттілікпен шектеуі керек.

58 бап. «Зиян келтірме» қағидаты бойынша мейіргердің іс-әрекеті

Мейіргер медицинаның «Бәрінен бұрын - зиян келтірме!» этикалық өсиетін бұзуға құқығы жоқ. Мейіргер пациентке қандай да бір зиян келтіргісі келетін үшінші тұлғалардың іс-әрекеттеріне немқұрайлы қарауға құқылы емес. Мейіргердің мейіргерлік іс-әрекеттері, ауырсыну сезімдерімен және басқа да уақытша жағымсыз құбылыстармен байланысты кез-келген басқа медициналық араласулар оның мүддесі үшін ғана рұқсат етіледі. Қауіп-қатерге толы медициналық араласуды жүргізе отырып, мейіргер пациенттің өмірі мен денсаулығына қауіп төндіретін асқынулардың қауіпсіздігі мен тоқтатылуын қамтамасыз етуге міндетті.

59 бап. Мейіргер және пациенттің ақпарат алу құқығы.

Мейіргер шыншыл және адал болуы керек. Мейіргердің моральдық міндеті-науқасты оның құқықтары туралы хабардар ету. Ол пациенттің денсаулық жағдайы, ұсынылған емдеу әдістерінің ықтимал қауіптері мен артықшылықтары,

диагнозы мен болжамы туралы ақпарат алу құқығын құрметтеуге міндетті. Сондай-ақ, мейіргер пациенттің ақпарат алудан бас тарту құқығын құрметтеуі керек. Науқасты және оның жақындарын ақпараттандыру функциясы негізінен дәрігерге тиесілі екенін ескере отырып, мейіргер кәсіби мәліметтерді емдеуші дәрігердің келісімі бойынша ғана беруге моральдық құқығы бар. Ерекше жағдайларда, мейіргер, егер ол ауыр зиян келтіретініне сенімді болса, дәрігердің арнайы нұсқауларына дейін пациенттен кәсіби ақпаратты жасыруға құқылы.

60 бап. Мейіргер және пациенттің медициналық араласуға келісу немесе одан бас тарту құқығы.

Мейіргер пациенттің немесе оның заңды өкілінің (ол баламен немесе әрекетке қабілетсіз психикалық аурумен айналысқанда) кез келген медициналық араласуға келісу немесе одан бас тарту құқығын құрметтеуі керек. Мейіргер пациенттің келісімі немесе бас тартуы ерікті және саналы түрде берілгеніне сенімді болуы керек. Мейіргердің моральдық және кәсіби борышы-өзінің біліктілігіне қарай пациентке медициналық рәсімнен бас тартудың салдарын түсіндіру. Пациенттің бас тартуы оның жағдайына әсер етпеуі және оған мейіргер мен басқа да медицина қызметкерлерінің көзқарасына теріс әсер етпеуі тиіс.

Медбике пациенттің келісімінсіз (немесе қабілетсіз пациент - 15 жасқа дейінгі баланың немесе әрекетке қабілетсіз психикалық науқастың заңды өкілінің келісімінсіз) Қазақстан Республикасының заңнамасына қатаң сәйкестікте ғана көмек көрсетуге құқылы. Қабілетсіз пациенттерге медициналық көмек көрсету кезінде мейіргер мұндай пациенттердің жағдайына сәйкес оларды шешім қабылдау процесіне тартуы керек.

61 бап. Кәсіби құпияны сақтау міндеті.

Мейіргер өзіне сеніп тапсырылған немесе кәсіптік міндеттерін атқаруына байланысты өзіне белгілі болған пациенттің денсаулық жағдайы, диагнозы, леч, оның ауруының болжамы, сондай-ақ пациент қайтыс болған жағдайда да пациенттің жеке өмірі туралы ақпаратты үшінші тұлғалардан құпия ұстауы тиіс. Мейіргер пациенттер туралы құпия ақпаратты қандай түрде сақталса да қорғау бойынша өз функцияларын мүлтіксіз орындауға міндетті. Медбике пациент туралы құпия ақпаратты қандай да бір үшінші тарапқа пациенттің өзінің келісімімен ғана ашуға құқылы. Медбикенің пациентке медициналық көмек көрсететін басқа мамандар мен медицина қызметкерлеріне ақпарат беру құқығы оның келісімінің болуын болжайды. Медбике құпия ақпаратты пациенттің келісімінсіз Қазақстан Республикасының Заңында көзделген жағдайларда ғана беруге құқылы. Бұл жағдайда науқасқа құпия ақпаратты ашудың сөзсіз екендігі туралы хабарлау керек. Барлық басқа жағдайларда мейіргер кәсіби құпияны ашуға жеке моральдық, кейде заңды түрде жауап береді.

62 бап. Мейіргер және өлім аузында жатқан науқас.

Мейіргер өлім аузында жатқан адамның адамгершілікке және лайықты өлімге деген құқығына құрметпен қарауы керек. Мейіргер паллиативтік медициналық көмек саласында қажетті білім мен дағдыларды меңгеруге міндетті.

Мейіргердің алғашқы моральдық және кәсіби міндеттері: өлу процесіне байланысты қайғы-қасіреттің алдын алу және жеңілдету; өліп жатқан адамға және оның отбасына психологиялық қолдау көрсету. Эвтаназия, яғни қайтыс болған науқастың өмірін тоқтату үшін мейіргердің қасақана әрекеті, тіпті оның өтініші бойынша да қолайсыз.

Мейіргер қайтыс болған науқасқа құрметпен қарап, діни және мәдени дәстүрлерді ескеруі керек. Мейіргер қайтыс болған адамның туыстарына дұрыс кәсіби ұсыныстар беру үшін Қазақстан Республикасының заңнамасында бекітілген азаматтардың патологиялық-анатомиялық мәйіттерге қатысты құқықтарын нақты білуге міндетті.

63 бап. Мейіргер және дипломнан кейінгі білім.

Мейіргер өз кәсібіндегі білімін арттыруға ұмтылуға және Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген мерзімде кәсіби біліктілігін арттыру мақсатында дипломнан кейінгі оқудан өтуге тиіс. Мейіргер маман сертификатының қолданылу мерзімін өз бетінше қадағалауға және сертификат алу үшін уақтылы міндетті тестілеуден өтуге міндетті.

64 бап. Мейіргер және дәстүрлі емес медициналық практика.

Мейіргер заңсыз, этикалық емес немесе қабілетсіз медициналық практикамен бетпе-бет келіп, пациент пен қоғамның мүдделерін қорғауға тиіс. Мейіргер мейіргер ісін реттейтін Қазақстан Республикасының құқықтық нормаларын білуге міндетті. Мейіргер пациенттің мүдделерін күмәнді медициналық практикадан қорғау жөнінде шаралар қолдана отырып, мемлекеттік денсаулық сақтау органдарына, емхананың мейіргерлер кеңесіне қолдау сұрап жүгінуге құқылы.

65 бап. Қоғам алдындағы жауапкершілік.

Алматы қ.ҚДСБ ШЖҚ «№8 Қалалық емхана» КМК қызметкері ретінде мейіргердің моральдық борышы емханаға бекітілген халыққа мейіргерлік көмектің қолжетімділігі мен жоғары сапасын қамтамасыз ету туралы қамқорлық жасау. Мейіргер халықты ақпараттандыруға және медициналық-санитарлық ағартуға белсенді қатысуы керек.

Мейіргер өз құзыретіне қарай халыққа медициналық көмек көрсету сапасын арттыру әдістерін жетілдіруге бағытталған ұжымдық шараларды әзірлеуге және жүзеге асыруға қатысуы керек. Мейіргер қоғам, ұжым алдындағы жауапкершілік сезіміне ие болуы керек және өндірістік қажеттілік туындаған жағдайда жұмыс орнында кез-келген мейіргерні ауыстыруға дайын болуы керек. Мейіргер қоғамды мейіргер туралы жалған ақпараттан немесе қате түсіндіруден қорғауы керек. Өзінің өзі жарнамалау медициналық этикаға сәйкес келмейді.

66 бап. Мейіргер және оның әріптестері.

Әріптестермен қарым-қатынаста мейіргер адал, әділ және әдепті болуы керек, олардың білімі мен тәжірибесін, емдеу процесіне қосқан үлесін мойындауы және құрметтеуі керек. Мейіргер өзінің білімі мен тәжірибесі бойынша е

тарапынан бірдей көмекке сене отырып, мамандығы бойынша әріптестеріне көмектесуге міндетті.

Мейіргер өз кәсібінің ежелден келе жатқан дәстүрін құрметтеуге міндетті - әріптесіне тегін медициналық көмек көрсету. Әріптестердің беделін түсіру арқылы өз беделіне ие болу әрекеттері этикалық емес.

7 БӨЛІМ. ӘЛЕУМЕТТІК ҚЫЗМЕТКЕРЛЕР МЕН ПСИХОЛОГТАРҒА АРНАЛҒАН АЙРЫҚША ЭТИКАЛЫҚ ЕРЕЖЕЛЕР

Емханадағы әлеуметтік жұмыс адамның медициналық-әлеуметтік қажеттіліктерін қанағаттандыру бойынша қызмет түрлерінің (кәсіби және кәсіби емес, оның ішінде ерікті) жиынтығын білдіреді. Әлеуметтік қызметкер этикалық қағидаларды сақтап қана қоймай, сонымен қатар өзінің практикалық қызметінде басшылыққа алатын жоғары өнегелілік (моральдық) қасиеттерге ие болуы керек.

67 бап. Әлеуметтік қызметкер және оның қызметіне басшылық жасау.

Әлеуметтік қызметкерлердің қызметіне басшылық жасауды және олардың қызметіне бақылауды профилактика және әлеуметтік-психологиялық көмек бөлімшесінің менгерушісі жүзеге асырады.

68 бап. Әлеуметтік қызметкер және пациенттің құқығы

Әлеуметтік қызметкер тегін медициналық көмектің кепілдік берілген көлемі шеңберінде әрбір адамның құндылығын және оның денсаулығын сақтау құқығын таниды. Науқастың жағымсыз жеке қасиеттері, физикалық кемшіліктері, психикалық ауытқулары, діндері немесе нәсілдік ерекшеліктері, әлеуметтік жарамсыздығы, алалаушылықтары мен алалаушылықтары жоқ – адамға әлеуметтік қызметкерге көмектесуден бас тартуға немесе клиентті кемсітудің кез-келген түріне себеп бола алмайды. Клиенттің барлық ерекше ерекшеліктері оған әлеуметтік көмек көрсету туралы шешім қабылдаған кезде ескерілуі керек. Әлеуметтік қызметкердің пациенттердің ешқайсысына қандай да бір мақсатта кемсітуге құқығы жоқ.

69 бап. Әлеуметтік қызметкер және оның міндеттерін орындаудағы құзыреті.

Әлеуметтік қызметкер өз міндеттерін этикалық және моральдық принциптерді басшылыққа ала отырып, кәсіби түрде орындауы керек. Әлеуметтік қызметкер құзыретті болуы керек, бұл көмекке жүгінген адамның Медициналық және әлеуметтік мәселелерін сапалы шешуді қамтамасыз етеді.

Әлеуметтік қызметкер өзінің практикалық қызметін клиенттің мүдделері төңірегінде құруы керек, оны барлық кезеңдерде оған әлеуметтік қызмет көрсету процесіне тең негізде тартуы керек.

70 бап. Әлеуметтік қызметкер және этикалық нормаларды сақтау.

Әлеуметтік қызметкер Қазақстан Республикасының Конституциясына сәйкес адамның негізгі құқықтарын құрметтеуге міндетті. Әлеуметтік қызметкер өз жұмысында барлық адамдарға құрмет пен мейірімділік танытуға, пациенттерінің сенімдерін, олардың құндылықтарын, мәдениетін, мақсаттарын, қажеттіліктерін,

қалауларын, басқа адамдармен қарым-қатынасы мен байланысын құрметтеуге, олардың қадір-қасиетін қорғауға және қолдауға, олармен толерантты қарым-қатынас құру негізінде өз клиенттерінің даралығын, мүдделері мен әлеуметтік қажеттіліктерін ескеруге міндетті.

71 бап. Әлеуметтік қызметкер және әлеуметтік әділеттілік.

Әлеуметтік әділеттілік пен гуманизм осы көмек түріне мұқтаж пациенттер арасында медициналық-әлеуметтік қызметтерді бірдей бөлуді, тең кепілдендірілген мүмкіндіктерді құруды және сақтауды, Алматы қ.ҚДСБ «№8 Қалалық емхана» ШЖҚ КМК медициналық-әлеуметтік қызметінің әлеуетін пайдалануды көздейді. Адамдардың әлеуметтік қайшылықтарына, қиындықтары мен қайғы-қасіретіне әкеп соқтыратын немесе олардың қайғы-қасіретін жеңілдетуге кедергі келтіретін әлеуметтік жағдайларды анықтаған әлеуметтік қызметкер емхананың алдын алу және әлеуметтік-психологиялық көмек бөлімінің меңгерушісіне хабарлауға және өзінің мүмкіндіктері мен кәсіби қызмет деңгейіне қарай осы адам үшін әлеуметтік саясатты қалыптастыруға қатысуға міндетті.

72 бап. Әлеуметтік қызметкер және оның жұмыс принциптері

1. Адамды сол күйінде қабылдау: адамның жеке қасиеттері, физикалық кемшіліктері немесе психикалық ауытқулары адамды кемсітуге себеп болмауы керек;

2. Бірлескен іс-қимылдың кез келген кезеңінде пациенттің дербес шешім қабылдау құқығын құрметтеу: әлеуметтік қызметкер пациентке олардың іс-қимыл жоспарының келісімінсіз көмек көрсете алмайды. Науқас өзінің көзқарасын, ұстанымын, сенімін өзгертуге құқылы. Сондай ақ ол туралы мәліметтердің құпиялылығын сақтай отырып бірлескен жұмыстың кез келген кезеңінде өзара іс-қимылдан бас тартуға құқылы

3. Әлеуметтік қызметкердің пациентпен ынтымақтастығының құпиялылығы:

Құпия (сенімді, жария етілмейтін) ақпарат-бұл науқастың өміріне, денсаулығына, емделуіне, жеке қасиеттеріне және проблемаларына қатысты барлық нәрсе. Кез келген ақпарат тек пациенттің рұқсатымен және оның мәселелерін шешуге қатысы бар адамдарға ғана берілуі мүмкін. Құпиялылықты бұзу пациентке тікелей қауіп төнген жағдайда ғана мүмкін болады: оның өмірі, денсаулығы, материалдық әлауқаты, психикалық жағдайы үшін. Бұл ретте құпиялылықты бұзу пациентке мәжбүрлеу жағдайлары, әлеуметтік қызметкердің міндеттері мен жауапкершілігі туралы алдын ала хабарлаумен қатар жүруі тиіс.

4. Пациентке оның мүддесі үшін қабылданатын іс-әрекеттер туралы хабарлау дұрыс және толық болуы тиіс: пациенттің құқықтарын қорғау қағидатын сақтау әлеуметтік қызметкердің медициналық-әлеуметтік көмекке жүгінген адамды оның проблемаларын шешу үшін қабылданатын барлық іс-әрекеттер туралы хабардар ету міндетін негіздейді. Науқас өзінің қатысуымен немесе оның қатысуынсыз жасалуы керек барлық әрекеттер туралы білуге толық құқылы.

5. Әлеуметтік қызметкердің өз қызметінің нәтижелері үшін жауапкершілігі: әлеуметтік қызметкер өз қызметінің нәтижелері, медициналық-әлеуметтік көмектің

сапасы, тиімділігі, уақтылығы мен тиімділігі және оның салдары үшін жеке өзі жауапты болады.

Әлеуметтік қызметкер өз кәсібінің беделін және оның қоғамдағы әлеуметтік мәртебесін арттыруға міндетті.

6. Мемлекеттік медициналық мекеменің өкілі ретінде **әлеуметтік қызметкердің жеке әдептілігі** олардың кәсіби қызметінің сапасы мен тиімділігіне кепілдік беруі керек.

73 бап. Әлеуметтік қызметкер және оның әріптестеріне қатысты этикалық мінез-құлқы

Әлеуметтік қызметкерлер міндетті:

1. Емхананың барлық қызметкерлеріне құрметпен қарауға;
2. Әріптестердің жұмыс туралы әртүрлі пікірлерін құрметтеуге;
3. Егер олар жалпы істің мүдделеріне қызмет етсе, әріптестердің кеңестері мен ұсыныстарын орындауға.

Қорытынды.

• Осы Кодекстің Алматы қ.ҚДСБ ШЖҚ «№8 Қалалық емхана» КМК барлық медицина қызметкерлері үшін міндетті күші бар.

• Кәсіби этиканы бұзғаны үшін жауапкершілік дәрежесін Алматы қ. ҚДСБ ШЖҚ «№8 Қалалық емхана» КМК Этикалық комиссиясы айқындайды.

• Медициналық этиканың сақталуын бақылауды Алматы қ.ҚДСБ ШЖҚ «№8 Қалалық емхана» КМК медицина қызметкерінің тікелей басшылары жүзеге асырады.

Танысу қағазы

№	Т.А.Ә.	Лауазымы	Күні	Қолы
1.	Таубаева Г.Н	м/с 13 ұр	05.01.24	ГН
2	Рахметова Б.С	м/с 10 ұр	05.01.2024	БС
3.	Керей Ш.Н.	БОН 13 ұр	05.01.2024	ШН
4	Хасенова А.Т	м/с 36 ұр	05.01.24	АТ
5.	Савутова Р.Р	м/с 21 ұр	05.01.24	РР
6	Курманов Ж.Н	м/с 19 ұр	05.01.24	ЖН
7	Тембаева М.Ж	БОН 38 ұр	05.01.2024	МЖ
8.	Симтекова Ж.Б.	БОН 2 ұр	05.01.2024	ЖБ
9	Нышанбаева Н.Б	БОН 1 ұр	05.01.24	НБ
10	Олжатаева А.Б.	БОН 8 ұр	05.01.2024	ОБ
11	Тембаева С.Т	БОН	05.01.2024	СТ
12	Тембаева С.Т	БОН	05.01.2024	СТ
13	Жуманов М.Н.	БОН хирург	05.01.2024	ЖН
14	Жуманов С.Б	м/с	05.01.24	СБ
15	Жанов У.Х	м/с	05.01.24	УХ
16	Жанов С.С	м/с хирург	05.01.24	СС
17	Жанов С.С	м/с травм	05.01.24	СС
18	Жанов С.С	травматолог	05.01.24	СС
19	Жанов С.С	уролог	05.01.24	СС
20	Жанов С.С	онколог	05.01.24	СС
21	Жанов С.С	м/с онколог	05.01.24	СС
22	Жанов С.С	м/с див сн	05.01.24	СС
23	Жанов С.С	м/с адм-а	05.01.24	СС
24	Жанов С.С	м/с адм-а	05.01.24	СС
25.	Жанов С.С	жас отб.	05.01.24	СС
26.	Жанов С.С	м/с адм-а	05.01.24	СС
27	Жанов С.С	Б.А период	05.01.24	СС
28	Жанов С.С	Б.А период	05.01.24	СС